

HALLITUKSEN ESITYS AMPUMA-ASELAIKSI (HE106/2009)

Tähän liitteeseen on koottu esityksiä, kommentteja sekä näkemyksiä Eduskuntaan annetusta ampumaseelaista. Näissä on huomioitu myös Pääesikunnan asiasta antama lausunto sekä Upseeriliiton antama lausunto.

1. Jäsenistö

Upseerien Ampumayhdistys ry:n (UAY) jäsenistö ulottuu kadetista kenraaliin. **Jäsenistö on saanut perusteellisen koulutuksen lähtien luonnetestauksesta** sekä jatkuvasta arvioinnista tulevaa tehtävää varten. Soveltuvuustestausta ja seurantajärjestelmää voitaneen pitää vähintäänkin hyvänä, koska huomiota herättäviä ongelmia ammattisotilaiden ja virkamiesten aseiden ja voimakeinojen käytössä ei ole ilmennyt.

Reservissä oleva jäsenistö harjoittaa ampumista ammattitaidon ylläpitämistä varten sekä nuorten kouluttamista ja esimerkkinä olemista varten.

Kaikilla jäsenillä on vuosien kokemus ase- ja ampumakouluttajana ja monella myös valmentajana sekä ammunnan johtotehtävissä. Palveluksessa olevat jäsenet suorittavat vuosittain pakolliset palvelusammunnat kenttäkelpoisuuden osoittamista varten sekä pitävät yllä ampumataittoa henkilökohtaisella harjoittelulla. Vanhimmat säännöllistä ampumaharjoittelua harjoittavat jäsenet ovat tällä hetkellä täyttäneet jo kunnioitettavat 80 vuotta.

Kadettikoulutus kestää kolme vuotta, jona aikana kadetit ovat ohjatussa ampumakoulutuksessa ja saavat itsekkin ampumakouluttajan oikeudet. Lisäksi UAY järjestää ”Kadetti-olympialaisiin” kilpailun, josta parhaat, 2 – 3 kadettia, saavat palkintona matkan seuraamaan olympialaisten ampumakilpailuja, tutustumaan ampumakilpailujen järjestämiseen sekä kilpa-aseiden ja varusteiden kehittämiseen.

Ammattisotilaiden ja eräiden virkamiehien (esimerkiksi poliisi ja rajavartiomiehet) työtehtävien hoitamiseen kuuluu oleellisena osana aseiden hallinta, niiden käyttö ja turvallisen käytön harjoittaminen ja kouluttaminen. Ammattisotilaiden, evp-jäsenet ml., tulee tuntea ja hallita laajalti aseet ja asejärjestelmät aina käsiaseista ohjusaseisiin. Myös konetuliaseiden ja räjähteiden käyttö kuuluu vakiintuneesti ammattisotilaiden virkatehtäviin.

Yhdistyksen jäsenet ovat vastuuntuntoisia aseenkäyttäjiä, joiden tavoitteena on ylläpitää ja kehittää hyvää ja turvallista aseenkäsittely – ja ampumataittoa.

2. Ampumayhdistyksen asema

Upseerien Ampumayhdistys ry esittää, samoin kuin muut sotilaiden ampumatoimintaa harjoittavat yhdistykset, **rinnastetaan lainsäädännöllisesti ampumaseuraan.**

3. Ensimmäinen aselupa

Ensimmäistä aselupaa koskevien henkilöiden taustatietojen tarkistaminen on kannatettavaa ja hyväksyttävää, mutta samassa yhteydessä tulee täysimääräisesti huomioida myös puolustusvoimissa suoritettu varusmiespalveluspalvelus sekä henkilökunnan peruskoulutus.

4. Lakiesityksen ongelmakohtia

1. **Ampuma-aseen ja aseiden osien määritelmiä on tarkennettava. Ampuma-ase ei voi olla ampuma-asetta muistuttava esine.** Nykyisen lain määritelmä on kyllin riittävä ja toimiva. Lakiesityksen mukainen muotoilu tuo sekavuutta, vääriä tulkintoja, tahattomia oikeudenkäyntejä sekä poliisin toiminnan kannalta vääriä tilannearvioita. Se ei voi olla lain tarkoitus. (2 § 1 mom.)
2. **Puolustusvoimien antama koulutus**
Puolustusvoimissa saatu koulutus tulee huomioida täysimääräisenä aselupia myönnettäessä. Asevelvollisten suorittama varusmiespalvelus tulee katsoa myönteiseksi aselupia harkittaessa. Asevelvollisten tulee esittää suoritetusta varusmiespalveluksesta todistus.
Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen upseerien ja muiden ammattisotilaiden sekä reservissä olevan jäsenistön tulisi voida ylläpitää lakisääteistä ja vapaa-aikaankin ulottuvaa velvoitettua ammattitaitoaan huomioon ottaen koulutusaikana ja palveluksessa osoitettu ampuma-aseiden koulutus- ja käsittelytaito. Tämä tulisi huomioida myönteisesti aselupia myönnettäessä.
3. **Käsiaseiden luvansaajan ikärajan tulee olla täysi-ikäisyys, eli 18 vuotta.** Alle 18-vuotiaalle voi holhooja ostaa aseensa ja tämä voi saada siihen aseluvan EU-direktiivin mukaisesti. Erityisesti kilpailutoimintaa harrastaville ja Suomen Ampumaurheiluliiton ja Metsästäjäinliiton jäseneuroihin kuuluville alle 18-vuotiaalle tulisi pääsääntöisesti myöntää aselupa toistaiseksi.
(27 § ja 45 §)
4. **Ampumayhdistykseen tai -seuraan kuulumisen** ehtona käsiaseen luvan myöntämiselle on asia, joka on ilmeisessä **ristiriidassa perustuslain kanssa.** (45 § 1 mom.)
Sen sijaan aseluvan hakijan mukanaolo ampumaseuran tai vastaavan toiminnassa tulee katsoa myönteiseksi perusteeksi aselupia myönnettäessä.
5. **Aktiivinen ampumarjoittelu**
Peruskoulutetun puolustusvoimien henkilöstön vaatimuksiin kuuluu jatkuva ampumarjoittelu jo osana kenttäkelpoisuutta. Tämä tulee huomioida myös aselupia myönnettäessä ilman erillisiä kursseja. (45 § 4 mom.)
6. **Ampuma-asekouluttaja**
Näissä tehtävissä toimiville tai toimineille ja vastaavan koulutuksen saaneille henkilöille tulee ampuma-asekouluttajahyväksyntä saada yksinkertaisella menettelyllä. Tämä koskee niin puolustusvoimien palkattua kuin evp - henkilöstöä, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kouluttajia sekä reserviläis-, urheiluammunta- ja metsästyspuolen kouluttajia, valmentajia ja kilpailutuomareita. UAY:n jäsenet ovat käytännössä juuri näissä tehtävissä .
7. **Toistaiseksi voimassa oleva aselupa**
Toistaiseksi voimassa olevan luvan **haltijalle ei tule asettaa harrastuksen osoittamisvelvollisuutta määräajoin** koskien yhdistyksen henkilöitä tai reserviläisiä.

Jokainen jäsen huolehtii kyllä oman ampumataidon ylläpitämisestä omien kykyjensä ja olosuhteiden mukaisesti. (53 §)

8. **Määräaikaisluvat**

Määräaikaisluvat ovat ongelmallisia, koska ne eivät tue säännöllistä ja pitkäjänteistä ampumaharrastusta Ne vinouttavat asekaupaa sillä aseiden myynti ja ostaminen vaikeutuvat koska järkevä asekierto ei ole mahdollista. Edelleen määräaikaisluvat voivat tuoda ja ovat jo tuoneet tahattomia aserikkomuksia lupien umpeuduttua haltijan sitä huomaamatta . Näistä on sitten syntynyt tahattomia ja turhia oikeudenkäyntejä. Nuoret upseerit ollessaan UAY:n jäseniä, voivat eri kurssien ja ulkomaantehtävien johdosta joutua tahattomasti näihin tilanteisiin. **Yhdistys katsoo, että määräaikaisluvat eivät sovellu upseereille.**

9. **Rinnakkaisluvat**

Esitetty malli voi toimia joissakin tapauksissa, mutta **kilpaurheiluun se ei pääsääntöisesti sovi**. Näin siksi, että kilpa-aseet on sovitettu henkilökohtaisesti ja niiden säätäminen taas toiselle käyttäjälle voi kestää kohtuuttomasti. Reserviläisaseiden, metsästysaseiden tai sotilasaseiden osalta tämä ongelma ei ole merkittävä.

10. **Kotietsintä**

lakiesityksen mukainen kotietsintä on oikeusvaltion periaatteiden vastainen ja rikkoo siten kotirauhaa. **Rikosepäily** tulisi olla aina kotietsinnän perusteena. **Yhdistys katsoo, että nykyisen lain mukainen määrittely on riittävä.**

11. **Ampuma-aseen hallussapitoon sopimaton henkilö**

Vain hoitavalla lääkärillä voidaan katsoa olevan potilaan psyykkisen tilan arviointiin soveltuva koulutus ja ammatillinen osaaminen. Muille terveydenhuollon ammattihenkilöille ei tule antaa tässä tarkoitettua ilmoitusoikeutta. Tietojen antamisessa tulee olla erityisen tarkka luottamuksen säilyttämiseksi puolustusvoimia kohtaan. **Tietoja tulee luovuttaa vain erityisistä syistä ja erikseen nimetyn puolustusvoimainorganisaation toimesta.** Oma-aloitteinen tietojen antaminen voi tulla kyseeseen vain erityisen vakavissa tapauksissa. Palveluksen keskeyttäminen palvelusturvallisuusperusteella voidaan harkita olevan ilmoittamisen peruste. UAY:n jäsenet ovat usein tätä harkintaa tekemässä. Tietojen massaluovutuksia ei saa tehdä missään tilanteessa.

12. **Harrastuneisuuden osoittaminen**

Jatkuvaa osoittamista ei tarvita vaan jokaisen harrastajan omassa harkinnassa tulisi olla harrastuksen laajuus. Harrastuksen aktiivisuus ja mahdollisuus harrastaa vaihtelevat suuresti aseman ja tehtävien perusteella. Esimerkiksi kansainvälisissä tehtävissä sekä eri jatkokoulutus- tai virkakursseilla oleminen sekä perhetilanne voivat tilapäisesti vaikuttaa erittäin suuresti harrastuksen intensiteettiin. Upseeriston osalta nämä vaihtelut ovat upseerin ja puolustusvoimien keskeisiä asioita.

13. **Hyväksyttävät käyttötarkoitukset**

Tähän tulee lisätä omana kohtanaan reserviläisampumatoiminta, jota ilman **maanpuolustushenki ja -tahto vaarantuvat vakavasti** aseiden saannin vaikeutumisen myötä. Lisäys esitetään pykälään 43 kohdaksi 9. Tällä on siten merkitys puolustusvoimien

toimintavalmiuteen. **Lain tarkoituksena ei voi olla puolustusvoimien toimintavalmiuden vaarantaminen.**

Reserviläisten yhdistykset tulisi rinnastaa laissa ampumaseuroihin, koska yhdistyksissä sääntöjenkin mukaisesti ylläpidetään kyseisiä taitoja.

14. Soveltuvuustestit

Yhdistyksen jäsenille on suoritettu lukuisia eri luonnetestejä ja soveltuvuustestejä uran eri vaiheissa, joten esitetty testi ei tuo mitään lisäarvoa yhdistyksen jäseniä kohtaan. **Yhdistys ei kannata testien käyttöön ottamista**, jotta vastaavien testien väärinkäyttö ei lisäänty.

15. Deaktivointi

Aseen deaktivointi tarkoittaa sen poistamista kaikesta seurannasta. **Yhdistys esittää, että deaktivointiluokkaa voi olla kaksi: toistaiseksi deaktivointi ja pysyvä deaktivointi.**

Toistaiseksi deaktivointi tarkoittaa piipun saattamista sellaiseen tilaan, että aseella ei voi ampua missään olosuhteissa. Laillistettu aseoppa voi muuttaa aseensa taas toimivaksi, jolloin lupaviranomaiselle esitettynä ase säilyy aseluvan piirissä.

Pysyvä deaktivointi tarkoittaa aseensa saattamista pysyvästi toimintakelvottomaan tilaan sekä poistamista aserekistereistä.

Aseen saattamiseksi toimintakuntoiseksi ilman laillistetun aseoppaan toimenpiteitä on rangaistavaa.

16. Aseen oleelliset osat

Esityksen mukaiset aseensa oleellisten osien saattaminen luvanvaraisiksi **ei ole yleistä lainkunnioitusta lisäävä määräys**, koska aseensa luvaton valmistaminen on jo sinänsä rangaistava teko. Lisäksi aseensa osien määrittelyssä on jo esityksessä suuria puutteita, sillä nykyaikaisissa aseissa ei ole nimellisesti runkoa. **Aseen oleellisten osien luvanvaraistaminen ruuhkauttaa lupahallinnon, mutta ei palvele varsinaisesti aselupahallintoa.**

17. Ampuma-aselautakunta

Yhdistys esittää, että Ampuma-aselautakunnan asemaa ja tehtäviä tarkistetaan siten, että siitä tulee Sisäministeriön alainen asiantuntijalautakunta. Lautakunnan tehtäviin estetään kuuluvan aseisiin ja ampumatarvikkeisiin liittyvät lausunnot, aselainsäädännön kehittymisen seuranta sekä myös aseisiin liittyvät viranomaispäätökset ja suositukset toimenpiteistä.